

KAPITOLY Z HISTORIE SOCIÁLNÍ PRÁCE

Sociální politika: - primární orientace na člověka. Zaměřena na rozvoj a kultivaci živ. Podmínek člověka.

Vytváří dispozice a rozvoj osobnosti a kvality života.

-r.1915 konference charitativních organizací, přímá konfrontace při jednáních. Na jedné straně Flexner

→sociální práce není žádnou profesí. Na druhé straně Richmond M. →významná je jeho práce Sociální diagnóza→podává podrobný popis, jakým způsobem sbírat informace, jak by se měli charakterizovat sociální klienti (učebnice soc. práce), jak má pracovník soc. práce vyvozovat závěry a čeho si všímat. Soc. pracovník musí sám usoudit jaká léčba je pro jednotlivého klienta vhodná. Způsob soc. léčby se dodnes nazývá **případová práce**.

-Jane Adams, nevěřila státu jako opatrovníkovi soc. služeb. Stavěla práci na komunitní činnosti. Zakladatelka poradenských center soc. služeb.

-solidarita s lidmi je známa jiná u náb. monoteistického typu a náb. přírodních národů.

-důležitá je oblast morálky →soubor norem předpisující lidské chování, určité směřování toho chování a hranice chování, etika→filozofická nauka o tom, co je správné

-17.,18.,19.století nástup prům. revoluce do té doby záp. civilizace založena na náboženství a jeho tradicích (něco daného, co nebylo možné zpochybnit). Náb. představy lidí se opíraly o nadřazené mocnosti (příznivé či nepříznivé), ty si pak bylo možné naklonit nebo usmířovat →monoteismus

-přírodní náb., překrývání světského a posvátného života. Splynutí rolí daných jim přírodou a společností.

Jedinec mnoho neznamenal, úloha individua značně potlačena →solidarita pramenila z příkazů určených tradicí.

Tradice byla závazná. Druhá role, jedinec mohl být kdykoli obětován bohům→usmíření si božstev. Často byli obětováni lidé s handicapem.

-Mezopotámie (dnešní Irák)→písemné zmínky o solidaritě vztahů mezi lidmi, nejstarší epos O Gilgamišovi (2111-2094 př.n.l.). Kodifikované právo (zákoník), autor vládce města Uru →obsahuje přesná nařízení jak nemá být zneužívána moc, jak se má pečovat o vdovy a sirotky

-zákony Chammurapi (1792 – 1750 př.n.l.), panovník, zákoník, který si zachoval odstavce, které se týkají určitých soc. skupin ve společnosti, které můžeme nazvat ohrožené (vdovy po vojácích, sirotci po vojácích), odstavce věnované veteránům-příděl půdy, odměny vojáků v aktivní službě. Část tohoto zákoníku převzal i Dareios I. (500 př.n.l.), posléze převzato Řeky, po porážce Dareoců Římané.

-Egypt (3000př.n.l.), solidarita bývala často spojována s představou posledního soudu. Kánon sedmi skutků lidského milosrdenství: I. sytit hladové

II. napájet žíznivé

III. oblékat nahé

IV. ubytovávat cizince

V. osvobodit vězně

VI. ošetřovat nemocné

VII. pohřbívat mrtvé

ZVĚDEČTVOVÁNÍ SOCIÁLNÍ PRÁCE

Od počátku 20. století jsou v soc. práci patrné snahy o její zvědečtění. V prvních letech se to projevvalo různými pokusy o systematický výzkum, např. byly studovány podmínky života dělníků v pitsburských železárnách. Výsledky tohoto výzkumu vedly k reformě systému sociálního zaopatření a studii fungování místních sociálních služeb. Charakteristickým rysem tohoto období je přejímání medicínské terminologie. Dokazuje to i spis američanky **Mary Richmondové** – *Sociální diagnóza*. V tomto spise autorka vyjadřuje názory na taktiku při postupu sociálního pracovníka. Podle ní by měl soc. pracovník vnímat klienta jako součást rodiny nebo společenské skupiny a soustřeďovat se na kontext chudoby nebo jiného handicapu. Cílem soc. práce by mělo být objektivní zhodnocení potřeb klienta (rodiny)a zprostředkování příslušné pomoci. Jejím dalším titulem je kniha *Co je případová práce?* z roku 1922, ve které popisuje případovou práci jako metodu, která klientovi pomáhá uvědomit se jeho možnosti a tedy i cestu k lepšímu způsobu života.

V tomto období začínají nevládní charitativní organizace spolupracovat se státními institucemi a tudíž se soc. práce stává novým oborem státního systému sociálního zabezpečení. Navazuje na systémy sociálního a zdravotního pojištění, je propojena se zdravotnictvím a školstvím. Vznikají první národní společnosti sociálních pracovníků.

SOCIOLOGUZUJÍCÍ ETAPA

Mezi válkami a hl. po 2.sv. válce evropské státy bohatnou a roste očekávání nejméně majetných a handicapovaných, že by měli ze získaných peněz dostat podporu. Ekonomická krize koncem 20. Let ukázala, že schopnost občanů vyrovnat se s výkyvy hospodářství má svou hranici, a po jejím překročení občané očekávají od státu, že jim pomůže vymanit se z potíží. Ale např. v USA konzervativní prezident **Herbert Hoover** v této krizové době schválil dotaci 45 milionů dolarů pro hladovějící dobytek v Arkansasu, ale podporu pro farmáře

nikoli, protože by to mohlo vést k oslabení jejich vlastní iniciativy postarat se o sebe. Teprve když se ukázalo, že krize drtivě zasahuje i střední vrstvu, nastolil v roce 1933 nový prezident **Franklin D. Roosevelt** vládu v rámci politiky **Nového úřadu (New Deal)**. Vznikaly státní programy pro vytváření pracovních míst a zákony o přídavcích pro nezaměstnané z celonárodního rozpočtu. V roce 1935 byl také v USA přijat **zákon o sociálním zabezpečení (Social Security Act)**, který garantoval každému občanu jistý minimální životní standart. Od této doby tedy přestaly nestátní organizace poskytovat finanční a materiální pomoc. Staral se o to stát.

Systém sociálního zabezpečení podle zákona zahrnoval:

→ Sociální pojištění placené pojištěnci

→ Veřejnou podporu financovanou z rozpočtu federace, státu a z místních daní (poskytovaná dětem, starým lidem, slepým, matkám s malými dětmi)

→ Zdravotní a sociální služby

Po 2. sv. válce se ale politika vůči nemajetným přitvrdila a opět převládala představa, že chudí si můžou za svou bídu sami.

PSYCHOLOGIZUJÍCÍ ETAPA

Hlavně mezi světovými válkami je sociální péče ovlivňována psychologíí a pedagogikou. Využívá se nová metoda při sociálním hodnocení klientů. Je potřeba vidět sociální případ v kontextu osobnostního vývoje, rozebírat vědomou, příp. nevědomou motivaci klienta, vlivy, jež na něj působily v minulosti. **V. P. Robinsonová** ve svém díle *Měníci se psychologie v případové sociální práci* poukazuje na přesun důrazu od sociologizujícího hlediska k hledisku psychologickému.

Koncem 40. let v Anglii **Maxwell Jones** rozvíjí na půdě psychiatrie nový model péče – **terapeutická komunita**. Je založena na spolupráci klienta s odborníkem – lékař klientovi jen naznačuje, co dělat, jak se chovat. Terapie je založena na komunikaci. Klient tak má spoluodpovědnost za výsledek léčby. Tento model ústavní péče se rozšířil nejen do práce s duševně handicapovanými, ale i s lidmi s jiným handicapem. V 60. letech také do práce s lidmi závislými na drogách.

V roce 1953 zakládá anglický kněz **Chad Varah** systém telefonické pomoci lidem v krizi, který se později šíří i do Evropy, známý jako linky důvěry.

V období po 2. sv. válce se odborníci začínají věnovat prevenci sociálního selhání. Zvláště pro ohrožené děti jsou organizovány programy ve spolupráci s městskými úřady, policií atd. Čím dál více se zesiluje orientace na komunitní práci. Sociálního pracovníka ovlivňuje při práci s rodinou tzv. **systematické paradigma**, což znamená, že i oni jsou součástí interakčního systému a nikdy nemůžou být zcela objektivní a nezaujatí pozorovatelé.

Starověk → zárodky sociální péče se objevují s dělbou práce (formování ekonomiky, vznik soc. rozdílů)

Řecko → městské státy – POLIS – občan mohl zasahovat do politického dění, lidé kt. zasahovali či zastávali veřejné funkce dostávali za to plat. Otroci bez práv (mohl se jím stát každý a to díky dluhům), existoval také systém vyplacení z dluhů ⇒ SOLONOVA REFORMA → navrácení svobody dlužným otrokům. Občané se začali dělit do tří kategorií: - lidé nemajetní a neschopní práce, měli nárok na důchod, svůj nárok museli obhájit před porotou (zejména vojáci, vdovy pro vojáckých, sirotci apod.). Pokud existovala rodina a měla prostředky, tak se musela postarat o toho nemajetného.

- postižení ⇒ nižší třída ve spol. (utráceli je → vrh ze skály). Ve starých Athénách, když byl narozen chlapec rozhodoval o jeho osudu otec, pokud postižená děvče, automaticky smrt.

Nechtěné děti → odvrženy, zemřely hladem; mohl se je však někdo vzít a vychovat.

Zákon v starořeckých státech prikazoval pečovat o děti + současně tentýž zákon ukládal dětem starat se o své přestárlé rodiče.

Soc. výhody určené pro „dav“ přiděly lístků do divadla atd. v naturáliích → Chléb a hry

POZN.: Popisuje to Platón ve své Ústavě, kapitola jak zacházet s mrtvými a zemřelými; vada charakteru – projevy lítosti při pohřbu; nemocné + zraněné léčit tehdy, jestliže jsou schopni se vrátit do pracovního procesu

Z Řecka pocházejí také zprávy o nejstarších léčebných ústavách pro duševně choré → 200 – 300 př. n. l. Asklépia (nebyly zakládány přímo ve městech, ale mimo města, chrámové léčebny). Teprve později si úspěšní léčitelé zakládali své soukromé léčebny ve městech.

Řím → převzali hodně o Řeků. Byl postaven výrazně na otrocké práci, polovina obyvatel – otroci (měli však určitá práva, zákaz kastrace, zákaz prodeje otrokyň do nevěstinců, fyzické tresty. Bylo to kontrolováno úřady). Do dluhů mohl opět padnout kdokoli ⇒ stával se po určité době otrokem věřitele (kolem r. 300 př. n. l. zrušeno). Několik institucí, kt. mohly mohli vyřadit ze společnosti za špatné či nežádoucí chování. Pšaneč – osoba, kt. spáchala nežádoucí čin – dočasně nebo trvale vyhnán. Trvalé vyhnání souviselo s propadnutím majetku a

všech práv. 3. stol. př. n. l. vznik vězení v Římě – ROBUR – cílem vězení vykonávat odnětí svobody, zajištění trestu smrti, oddělení od společnosti narušovatele veřejného pořádku.

Vytvoření kategorie KLIENTŮ – chudí lidé, kt. byli v služebním poměru k bohatým (PATRONI), měli povinnost doprovázet patrona na velké politické a kulturní akce. Patroni poskytovali stravu. Živilo se tím mnoho umělců.

Městské pokladny – přispívali do nich povinně majetní úředníci. Péče o chudé děti – povinnost státu (100. n. l., založen Alimentační fond→úroky z půjček rolníků).

Svobodní řemeslníci – Kollegia – předobraz cechů nebo družstev, cílem byla vzájemná podpora v nemoci, popř. smrti. Rozšiřuje se to na celou řadu spolků a kolegií – pak se diferencují (pohřební, vojenských veteránů).

3. – 4. stol. n. l. → konec Římské říše, v roce 312 n.l. uzákoněno v Římě státní náboženství křesťanství.

313→Edikt milánský – zrovnoprávnění křesťanství s jinými náboženstvími. Budování ústavů pro pomoc lidem, kteří potřebovali speciální péči.

xemodocrium-

nosokomium – útulek pro nemocné

briefotro fium – útulek pro zaopatření novorozenat a nemluvnat

orfanotrofium – sirotčinec pro starší děti

gerontotrofium – starobinec

ptochotrofium – ústav pro chudé

Basileida→největší ústav tehdejší na světě v Kapdolií, zakladatel Basil Veliký 330 – 379. Měl několik oddělení pro různé postižení + samostatný dům pro malomocné.

Svatá Hildegarda s Bingen , zakladatelka charity

Vznik špitálů:

-Kapitulére: (Karel Veliký =autor), upravil péči o občany, stalo se to zákonnou povinností, bylo to však praktický nevyhnutelné

-řády německých rytířů →péče o nemocné (antonité, johanité, řád ducha svatého)⇒péče o nemocné

Martin Luther: -před bohem ob stojí jen víra, nikoliv dobročinnost, ale nezavrhoval dobré skutky, naopak sám je prováděl. Křesťanské šlechtě národa německého – upravoval povinnost péče→chudí by se měli snažit, pracovat.

1520 – 21 Bittenberský řád o žebrotě }
1322 Bittenberský městský řád }
}zákony pro chudé

Ulrich Zwigli – švýcarský reformátor – Chudinský řád

Martin Butzer – Francouz, Štrasburk, organizoval chudinskou péči. Individuální přístup, rozlišoval mezi pravými a falešnými chudými

Sborové diakonie – zařízení soustředící se na pomoc chudým Jan Lasci. Hl. v Holandsku.

Manželé Zellovi – založili evangelické fary, Štrasburk, pro trpící a pronásledované

Středověk

-hierarchie→vladař, pánové s lénem; maximální důraz na manuální práci⇒vzrostl počet lidí závislých na cizích lidech (vyčerpání), silná vazba na křesťanství (po smrti „ráj“)

-obtížnost přechodu z jedné struktury do druhé (svobodníci = povýšení vojáci), min. posun mezi třídami

-nejvíce byli sociálně vyloučeni ze společnosti tělesně a duševně postižení→poznámenání nepřízní boha, to tedy opravňovalo spol. vyhnat je. Výjimečně se jim pomohlo o svátcích, a to almužnami od církve. Jejich hlavní činností byla žebrota.

-zvykové právo→velmi důležité, rodina musela poskytnout podporu ve stáří

-sociální vyloučení→těžší dopad ve středověku než dnes, vydědění nemohli existovat. Jedině mimo farnost či obec. Většinou se shromažďovali do skupin žebráků, loupežníků, lapků, komediantů. Tyto skupiny byly trpěny, mohly být kdykoli vyhnáni

-Židé a Cikáni→vyloučení ze spol. Pojem gheto už ve středověku. Tam, kde bydleli Židé a nemohli se přestěhovat

-tyto skupiny byly považovány za zdroj nákaz, epidemií

-vyloučení byli i duševně nemocní, nakažení nějakými chorobami, mentálně handicapovaní (tito lidé byli likvidováni – loď bláznů v přímořských oblastech)

-13., 14., 15. stol. – morové rány, epidemie (chřipka, cholera, tyfus)

-Anglie→konec 14. stol. polovina lidí zemřela, 14. – 15., našli řešení, pobili žebráky

-1520 –1530, začínáme mluvit o prvních státních garancích, za Jindřicha VIII. (V. B.)žebření povoleno, ale s povolením od starosty nebo smírčího soudce. Toto povolení mělo své teritoriální vymezení. Žebráci byli registrováni (chudoba se stala ukazatelem státu)

-1552→Rakouská monarchie začala s ustanovováním domovského práva, kt. platilo až do konce Rak. monarchie. Člověk, kt. byl registrován jako narozený v té obci se o něj musela postarat v případě nouze

-1601→Alžběta, V. B. Zákon o chudých (POOR LAW), kt. kodifikoval zákonně registraci tuláků a žebráků, péče o chudé a potřebné není záležitost církve, ale státu. Sledovalo se, jestli ten potřebný nemá příbuzné. Existovali dozorcí nad chudinou⇒nový typ úředníka. Mezi registrované chudé se počítal jen ten, kdo v té farnosti žil a neměl tam příbuzné→legální pobyt. Byli rozříděni do několika skupin:

↔Práce schopní chudí – povinnost pracovat v donucovacích pracovnách, zřízeno přímo za účelem zaměstnat chudé. Tyto pracovny zařizovaly stravu a ubytování. Pokud odmítli pracovat čekalo je mučení + zákaz almužen. Existoval zákaz podporovat žebráky, kt. patřili do jiné farnosti

↔Chudí neschopní práce – žili v chudobincích, byli to lidé bezprizorní a bez příbuzných

↔Závislé děti – bez příbuzných, bezprizorní. Vzniká kategorie opatrovníků (osoba, kt. dostávala min. sumu od farnosti pro výchovu toho dítěte). To fungovalo jak za R – U, tak za Masaryka

Alžbětinský zákon byl přenesen do amerických osad, dodnes momenty v americkém zákonodárství.

Cvika: Postavení čl. ve středověku: -člověk ztrácí individualitu a stává se členem velkých soc. skupin

-pauper→chudý

-gildy→sdružení kupců (západní Evropa)

-špitál→předchůdci dnešních nemocnic, pro nemocné, ale také chudé a postižené. Johanité (maltézští rytíři) – pečovali o chudé

-infirmaria→pro řeholníky (jen málo lidí)

-leproseria→pro malomocné a při jiných nakažlivých nemocech, lepros. sv. Lazara, za branami města

-Praha→Týnský špitál Panny Marie od 10. stol.

-situace rodné pomoci→nedostatek prac. příležitostí, cizí prostředí, Ž pohlaví životní situace – nemoc, stáří, dětství. 4/5 oby

Francie→problém – vyhánění z půdy, vyvážení velkostatků⇒vyhánění rolníků, stát se o ně musel postarat (něco jako v Anglii)⇒za Ludvíka XIV. Velká bída (a přitom rozkvět země, pouze bohatí). Přelom 17.-18. stol žebráci se stali postrachem – drancovali... . V Paříži nechal vybudovat všeobecný špitál, spadal pod civilní správu. Pro lidi nemocné, duševně choré.Vznikaly i v jiných městech. Odchyt žebráků – umístění do špitálů.

Německo→Svatá říše římská národa německého – 17. stol. období stagnace, masová žebrota. Od 16. stol. nařízení řím. policie, obcím uloženo pečovat o chudé a potřebné příslušníky obce, pokud neměli prostředky, musel jím být vydán „žebrácký pas“, zbavili ho domovských práv. Osoby bez domovských práv i bez žebráckého pasu → zavrženy. Přelom 18. – 19. Stol. instituce Arbeitshauter, pracovní domy – boj proti žebratě.

Prusko→1748 nařízení obcím o zřízení chudinských pokladen, spravovány církví a obcemi

Bavorsko→hrdelní právo proti žebrákům, neregistrovaní žebráci bez pasu trestáni – vypalování cejchu na čelo, při opakovaném odchyčení oběšení

PRŮMYSLOVÁ REVOLUCE (18. – 19. stol.)

-výrazné narušování účinnosti pomoci, kt. byla poskytována rodinou, sousedy, obcí→nedostatečné, nestačilo to

-PAUPERIZACE→hromadná chudoba, zchudobnění

-ubývala úmrtnost, lidí přibývalo, většinou chudí, bez práce

-imigrace z venkova do měst, přelidněnost, problémy hygienické, sociální. Přežili jen silní – psychické

problémy⇒tuláci, žebráci, prostituce, děti ve fabrikách

-péče o chudé převedena na stát, nebylo mnoho institucí, kt. se starali o chudé – azylové domy, pracovní domky, sirotčince, špitály atd.

-soc. práce se stala doménou Ž ze středních vrstev. Souvisí to s feministickým hnutím

-snaha o emancipaci = charitativní činnost

-v Anglii vznikl zákon→Spencem Land Law – chudí dostali finanční podporu (z darů), do 30. let 19. stol.

Dorovnávání příjmu z práce na počet dětí a podle ceny chleba (životní minimum)

-dále v Anglii→Alžbětinský zákon o chudých – novelizován, práce schopní lidé museli pracovat v prac. domech, aby dostali podporu, ta byla ale nižší než nejmenší mzda pracovníků na tom úřadě

- v USA až do roku 1865 platil Alžbětinský zákon. Snaha o centralizovanou péči Freedmannův výbor - 1866→po občanské válce mnoho žebráků, chudáků – veteráni. Zákon centralizoval péči , ale jen krátkodobě pak se zase starali jednotlivé státy
- v 17. stol. se začínají objevovat instituce pro péči o určitou sk. lidí (např. vyplácení důchodů vysloužilým námořníkům)
- pojištění, přispívají částkou proto, aby v krizi – bídě dostali peníze, princip dnešního pojištění
- v Rakousku peníze pro státní úředníky
- politické programy pro zavedení podpor handicap. veteránů→Otto von Bismark zavedl mnoho reforem

KONSTITUOVÁNÍ SOCIÁLNÍ PRÁCE

- vznik soc. práce jako samostatné profese především v západních zemích – 19. stol.
- 1. názor→kritika celé spol. za nedostatečnou soc. práci – socialitické
- 2. názor→chyba je v každém člověku, příčinou je selhání a neschopnost lidí – liberálové
- Thomas Chalmers→požadavek vytvořit systém zkoumání individuálně X plošně podpoře, každý posuzován zvlášť
- společnost charitativních organizací, rozdělování distriktů (okresů) pro soc. péči. Hodnoceny rodiny podle toho dostali podporu . Existoval jmenný rejstřík. Pomáhaly sehnat práci.
- YMCA→starala se o podchycení mladých lidí z chudých rodin – prevence před pádem na dno. Organizovali zájmové činnosti + práci
- funkce rozdělovatelů zdrav. podpor→museli zhodnotit finanční situaci pacientů – poskytnutí poradenské činnosti + domácí péče pro lidi propuštěné z nemocnic (zárodky soc. péče)
- Amálie Sieveringová→Německo 1/2 19. stol., založení Ženské společnosti pro péči o chudé a nemocné. Směs pomoci a poradenství (zaměstnání,..)
- Theodor Fliender→farář, zaměřený na péči o nemocné děti, ženy (přechodná peč. služba). Angažovanost církve a církevních řádů – stávaly se partnery státu (ztrácely vlastní směr)
- matka Tereza→misionářka lásky, spolupráce se státními orgány

ŠKOLY SOC. PRÁCE

- počátek 20. stol. – Amstrdam, NY (Newyorské filantropické školy), Londýn
- programy – šest měsíců, dva roky, po 1. sv. válce vysokoškolské studium magisterské
- Elizabeth Fryová→specializace na ženské věznice
- v Londýně výuka trestankyň už ve vězení, aby pak mohly něco dělat
- skupinová (komunitní práce)
- USA→problém z přistěhovalci (už koncem 19. stol.) Jane Adams→založila v Chicagu Hall House = sběrné středisko, přistěhovalci tím prošli jako na úřadu práce – podle kvalifikace dostali práci. Byla tam i mateřská školka, bydlení pro svobodné Ž (matky), divadelní scéna,.. . Liga na ochranu přistěhovalců, Soud pro mladistvé
- Alice Salomon→Německo, ženské soc. práce, ženské hnutí, vše zaměřeno na soc. práci. V roce 1937 emigrovala do USA (židovka)

Cílem soc. práce je- podporovat a rozvíjet u člověka schopnosti, kterými disponuje

- zachovat a chránit tyto schopnosti
- předcházet a zabránovat poškození zájmů člověka
- obnovovat ztracené schopnosti, napravovat a vyrovnávat poškození člověka
- zaopatřovat a chránit bezmocné děti

Soc. práci dělali hlavně ženy→nástroj sloužící k jejich emancipaci

STÁT BLAHOBYTU:

- zabývali se tím na konci 20. století
- je takový stát, jehož demokraticky organizovaná moc prostřednictvím sociální legislativy a státní správy zabezpečuje, aby všichni občané měli přístup k veřejnému školství, zdravotní péči a byl jim zajištěn minimální příjem zajišťující určitý životní standart
- Keynes** →ekonom, pomáhal Roosveltovy vybědnout z ekonomické krize 20. let
- hlavní narušitel státu blahobytu je nezaměstnanost
- Beveridge** →v průběhu války rozpracoval obsáhlý návrh na komplexní systém soc. zabezpečení, tam se také poprvé objevuje termín „stát blahobytu“ – welfare state. V roce 1948 ve VB uskutečněna komplexní infrastruktura soc. státu. 1944 zákon o vzdělání, později zákon o soc. politice

1. etapa: -80. léta 19. stol. do roku 1930⇒experimentální počátky, už vznikají systémy soc. pojištění (R-U, Francie, VB), je přijímána soc. legislativa. Vznikají první zákony, které jsou předpokladem vzniku soc. státu.

2. etapa:-1930 - 1945⇒svět prožíval hosp. krizi, vypukla také 2. S.V.Bylo ale také přijato mnoho soc. – pol. zabezpečení = unifikace, tedy sjednocení soc. zabezpečení. 1944 Beveridge připravil celý legislativní program, kt. sliboval rozsáhlé změny v celé sociálně – politické oblasti

3. etapa:-1945 - 1962⇒položení základů moderních sociálních států, vzniklo mnoho sociálních institucí. Švédsko – zákon o povinném pojištění – soc. příspěvky dle příjmů, schválen zákon o soc. pomoci Švédsko bylo mimo válku, zásobovali ostatní země rudou apod. 60. léta Američané zahájili boj s bídou, soc. dávky začaly být přidělovány i úplným rodinám s nez. rodiči, rekvalifikační kurzy, zvyšování úrovně výživy nemajetných lidí a jejich dětí – poukázky na jídlo + palivo do aut

4. etapa:-vyvrcholení cesty ke státu blahobytu. 1962 – 1973 období soc. expanze – v Německu přijat zákon o podpoře v nezaměstnanosti, uzákoněna 45 hodinový pracovní týden, příspěvek na bydlení pro rodiny s dětmi

5. etapa:-1973 – 1980, stagnace, ropné šoky, začaly chybět peníze v jiných resortech

6. etapa:-1980 - dnešek⇒změna koncepce sociálního státu, dochází k útlumu dříve přijatých soc. programů. Přísnější podmínky pro poskytování některých soc. dávek→KRIZE SOCIÁLNÍHO STÁTU

Hnutí lidských práv:

-Goffman→dílo ASYLUMS (1961)

-popsal v něm degradační rituál – ponížení klientů v psychiatrických léčebnách

-1948 OSN vyhlásilo Všeobecnou deklaraci lidských práv

-komuny-odtržené skupiny mající vlastní životní styl (např. Hippies)

-svěpomocné skupiny – věnují se lidem v krizi např. duševně nemocní, závislí, nezaměstnaným

VÝVOJ SOC. STÁTU ZA 1. REPUBLIKY:

-Československo přebíralo vše od R- U

-snaha o sociální činnost, zaopatřit např. veterány, vdovy a sirotky

-zanikla válečná produkce (zásobovací systém, jídlo) a mírová produkce ještě nebyla obnovena – hrozba hladomoru

-Ministerstvo sociální péče→např. péče o mládež, soc.- pol. problematika, péče o válečné poškozené, bytová a stavební péče, ochrana spotřebitelů a družstevníků

-Gent=Belgie – Gentský systém: tzv. spoření – přispívali z platů do pokladen, z těchto peněz měly být dávky v nezaměstnanosti

3 ZÁKLADNÍ TYPY SOCIÁLNÍHO STÁTU:

Sociální stát konzervativního typu:

-zdůrazňuje princip soc. pojištění (každý povinně)

-stojí proti systému podpor a proti soukromé pomoci

-každý se má postarat sám o sebe

-udržuje třídní rozdíly ve společnosti

-případné podpory jsou adekvátní postavení toho kterého člověka (bohatí – vysoké, chudí – nízké)

Sociální stát liberálního typu:

-má tendenci spíše používat systém podpor založený na přísném zkoumání potřebnosti žadatelů

-sociální pojištění až na 2. místě – jen dobrovolně

Sociální stát sociálně – demokratického typu:

-založen na univerzálním, redistributivním systému podpor, kt. směřuje k vyrovnání rozdílů životní úrovně různých sociálních vrstev

-proti nez. bojuje aktivní politikou zaměstnanosti

VÝVOJ U NÁS PO 2. S. V. VÁLCE:

-politika „cukru a biče“

-sportovní programy – silně proněmecky zaměřené→Kuratorium, programové kolaborantství (Emil Moravec)

-Košický vládní program →místo ústavy do roku 1946, obsahoval mimo jiné mzdové zrovnoprávnění žen,

zákonem nařízena úprava dovolené, zavedení rodinným přídatků

-přestavba sociálního pojištění – vznik národního pojištění (1948)

-Přemysl Pitter, využil vyvlastňování zámků, z těch dělal ubytovny pro děti

VÝVOJ U NÁS PO ROCE 1948:

-48, politický převrat

-kom. Str. převzala moc ve státě a začala dle Marxistické teorie měnit veškeré aspekty života, tzn. i otázku sociální: •měla být řešena automaticky, centrálně

- soc. práce se začala nazývat soc. práci (50.léta)
- rozhodující vliv na to měla mít ekonomická základna státu (tzn. i centrální plánování)
- zákl. moment soc. péče – představa, že soc. systém měl automaticky odstranit soc. problémy (chudoba nez., problémy na zákl. třídních rozdílů⇒“přežitky kapitalistického systému“)známé z kapitalismu
- výrazem centrálního řízení bylo její začlenění do 5-tiletých plánů
- stát(v podobě diktatury proletariátu) získal ZNÁRODNĚNÍM spoustu majetku – vyvlastnění majetku soukromých osob, církevních spolků, do svého majetku převedl i privátní důchodový fond, soc. fond, nemocenskou i sociální pojišťovnu ⇒majetek všech. První znárodněny všechny lázně, minerální zřídla nemocnice, léčebné ústavy. Znárodnění mělo pomoci vytvoření systému bezplatného léčení a preventivní péče. Do rukou státu přešly i veškeré charitativní ústavy, děts. domovy apod.

-stát organizoval a financoval veškerou soc. péči, ale příliš se tomu nevěnoval, neboť neměl dost kvalifikovaných lidí

-sociální práce jako taková se stala vlastně nežádoucí

-realizátoři soc. pol. Národní výbory (přes krajské, okresní až obecní), kt. spadaly pod Min. vnitra!→vznik kategorie pečovatelek, pečovatelů

Zákl. momenty jejich práce:

-vše bylo zaměřeno ideologicky, na pracovníky a jejich zapojení do pol. dění

-zabezpečení rostoucích duch. a hmotných potřeb pracujících

-změny a zdokonalování soc. třídní struktury společnosti

-formování socialistického způsobu života

-rozvoj socialistické demokracie

-pracovní a polit. aktivity pracujících

-formování socialistické osobnosti

V roce 1948 zrušeno domovské právo⇒kam čl. spadá (kde hledat pomoc), o tom rozhodoval stát na základě českoslov. Občanství

-zrušeny ÚP, neboť neexistovala nez.

-nutné hlásit veškerý pohyb – přechodné bydliště, změnu trvalého bydliště – do 24 hod. na SNB či NV

-důchod. a nem. pojištění jednotné pro všechny Z-CE jako povinné, prostředky pak byly přerozdělovány státem podle třídního původu

-pečovatelskou službou se postupně zabíralo i min. zdravotnictví – jesle, dětské domovy;ústavy pro postižené, zvláštní školy→min. školství

-vzdělávání pracovníků – na středních školách (4), jediná vysoká v Pha – soc. – právní

-jeden z předmětů byla soc. – právní ochrana – zaměřeno především na mládež, starší osoby, os. práce neschopné

-na konci 50. let myšlenka, že soc. péči nemohou zabezpečovat Z-CI NV⇒potřeba vzdělávací základny, ale pro starší ženy, nikoli pro mladé, 60. léta silná kritika stávajícího systému, centraliz. systému